

Daniel Galera
Met bloed
doordrenkte
baard Roman

Vertaald door Harrie Lemmens

Uitgeverij Atlas Contact
Amsterdam/Antwerpen

Toen mijn oom stierf, was ik zestien en kende ik hem alleen van oude foto's. Om een of andere duistere reden zeiden mijn ouders dat het initiatief voor een bezoek van hem moest komen en weigerden ze mij onder dat voorwendsel mee te nemen naar de kust van Santa Catarina. Ik was erg benieuwd naar hem en ben zelfs dicht in de buurt van de stad Garopaba geweest, waar hij woonde, maar uiteindelijk stelde ik het altijd weer uit. Als je jong bent, lijkt de rest van je leven een eeuwigheid en denk je dat je overal tijd te over voor hebt. Het duurde een poos voordat het bericht van zijn dood ter kennis kwam van mijn vader, die zich had teruggetrokken in een hut in de bergen bij São Paulo om te proberen zijn nieuwe roman af te krijgen. Mijn oom is verdronken toen hij een badgaste probeerde te redden die van de rotsen aan het strand van Ferrugem was gevallen op een dag met een angstaanjagende branding, met drie meter hoge golven die stuksloegen op de kust. De badgaste klampte zich vast aan de boei en werd vervolgens gered door andere strandwachten. Het lichaam van mijn oom is nooit gevonden. Er werd een symbolische begrafenisplechtigheid gehouden in Garopaba en daar waren wij bij. Mijn moeder wees me de plek waar het eerste appartement had gestaan waar hij gewoond had, dat nu gesloopt is. Op de foto's uit die tijd is het beige huis van drie verdiepingen met balkon te zien, pal tegenover de zee, op de rotsen. Er stond nog geen hoogbouw aan de zoom van het strand en je kon daar zwemmen. De bevolking van het oude dorp, dat onder monumentenzorg valt, leefde nog voor een deel van de traditionele visserij, die later verdween en vervangen werd door toeristische rondvaarten. We maakten kennis met zijn weduwe, een vrouw met een erg blanke huid vol vervaagde tatoeages, en hun twee kleine kinderen, een jongen en een meisje, die allebei de blauwe ogen van

hun moeder hadden. Mijn neef en nicht. Er was weinig volk op de begrafenis. Mijn moeder barstte onbegrijpelijkerwijs in huilen uit en later bleef ze ongeveer een halfuur naar de zee staren terwijl ze hardop in zichzelf of tegen iemand praatte. Er stonden meer mensen naar de zee te kijken alsof ze iets verwachtten, en ik had de vreemde indruk dat ze allemaal aan mijn oom dachten, hoewel hij werd beschreven als een stugge, gesloten man, een overblijver uit een ander tijdperk. Ik kreeg het idee om mensen voor de camera over hem te laten praten en ik mocht van mijn ouders een paar dagen alleen in de stad blijven. Niemand kende mijn oom van nabij, maar het leek wel alsof iedereen iets over hem te zeggen had. In het begin van het vorige decennium had hij een kleine praktijk geopend waar hij les gaf in pilates en stretching. De meeste mensen herinneren zich hem als trainer van triatleten en blijkbaar heeft een half dozijn kampioenen op gewestelijk en landelijk niveau begeleiding van hem gehad. In het zomerseizoen onderbrak hij zijn bezigheden van de rest van het jaar om te werken als strandwacht. Hij was de beste. Elk jaar trainde hij de vrijwilligers. Tegen de avond, na een werkdag van twaalf uur waarin hij mensen redde en kwallenbeten en huidverbrandingen behandelde onder de meedogenloze zon van een zuidelijke regio zonder ozonlaag, kon men hem ver in zee zien zwemmen, in zijn eentje, wars van woelig water, gutsende regen en vroegtijdig invallend donker. Hij leefde op zichzelf, maar was toch op een bepaald moment getrouwd met die vrouw, van wie niemand wist waar ze vandaan was gekomen, en had een huisje gebouwd op de helling van een van de heuvels van de zogenaamde bocht van Ambrósio. Iedereen die mijn oom nog kent van vroeger praat over een manke hond die kon zwemmen als een dolfijn en samen met hem ver de zee in zwom. Daar houden wat je feiten kunt noemen op. De rest van de verklaringen bestaat uit een caleidoscopisch allegaartje van geruchten, legendes en pittoreske verhalen. Ze zeiden dat hij tien minuten onder water kon blijven zonder adem te halen. Dat de hond die hem overal volgde onsterfelijk was. Dat hij het met de blote vuist had opgenomen tegen tien autochtonen tegelijk en als overwinnaar uit het gevecht was gekomen. Dat hij 's avonds van strand naar strand zwom en men hem op verafgelegen plekken uit het water had

zien komen. Dat hij lui had vermoord en daarom zo teruggetrokken en zwijgzaam was. Dat hij iedereen die hem opzocht hielp. Dat hij altijd aan die stranden had gewoond en er altijd zou blijven wonen. Meer dan eens zei iemand niet te geloven dat hij echt dood was.

I

Hij ziet een glimmende vlezige neus vol poriën, als een mandarijnenschil. Een opvallend jeugdige mond tussen een kin en wangen vol fijne rimpels, de huid ietwat slap. Gladgeschoren. Grote oren met nog grotere lellen, die door hun eigen gewicht uitgerekt lijken te worden. Irissen met de kleur van waterige koffie in relaxte, zwoele ogen. Drie diepe groeven in de breedte op het voorhoofd, volkomen parallel en precies even ver van elkaar af. Gelige tanden. Achterovergekamd dik blond haar, dat tot onder in de nek valt. Zijn ogen doorlopen tussen twee keer ademen door alle kwadranten van dat gezicht en hij durft te zweren dat hij die man nooit eerder heeft gezien, maar hij weet dat het zijn vader is, omdat er verder niemand woont in dat huis daar in Viamão en omdat naast de stoel waarin de man zit met opgeheven kop de blauwige hond ligt die hij al zo lang heeft.

Wat is dat voor gezicht?

Zijn vader glimlacht, het is een oude grap en hij geeft het gebruikelijke antwoord.

Hetzelfde als altijd.

Nu kijkt hij naar zijn kleren, een donkergrijze maatbroek en een blauw overhemd met lange mouwen, dat hij tot de ellebogen heeft opgerold, en zweetplekken onder zijn oksels en boven zijn ronde buik, naar zijn sandalen, die gekozen lijken omdat het niet anders kon, omdat hij vanwege de hitte geen leren schoenen aan kon trekken, en naar de fles Franse cognac en de revolver op het tafeltje naast de relaxstoel.

Ga zitten, zegt zijn vader, en hij wijst met zijn hoofd naar de witte tweezitter van namaakleer.

Het is begin februari, hartje zomer, en ook al zegt de thermometer iets anders, het voelt aan alsof het in Porto Alegre en omstreken meer dan veertig graden is. Toen hij aankwam, had hij gezien dat de twee ipê-bomen die de wacht houden voor het huis vol in het blad stonden en zichtbaar te lijden hadden onder de benauwde lucht. De laatste keer dat hij hier was geweest, in de lente, trilden de kruinen met gele en paarse bloesem in de koude lucht. Hij was met de auto langs de wingerd links van het huis gereden en had flink wat trossen piepkleine druiven zien hangen. Je kon je toen al voorstellen hoe ze na maanden droogte en hitte suiker uitzweetten. Er was in die paar maanden niets veranderd, er veranderde nooit iets aan die plek, een vlakke rechthoek met hoog opgeschoten gras en onkruid aan de kant van de zandweg, met het nooit gebruikte, verwaarloosde voetbalveld, het irritante geblaf van de andere hond buiten en de openstaande deur.

Waar is het busje?

Heb ik verkocht.

Wat doet die revolver daar?

Een pistool, het is een pistool.

Wat doet dat pistool daar?

Het geluid van een voorbijrijdende motor wordt begeleid door het geblaf van Bagre, schor als het hoesten van een verstokte roker. Zijn vader frons zijn wenkbrauwen. Hij heeft een hekel aan die brutale herriemaker en houdt de straatjoekel alleen maar uit verantwoordelijkheidsbesef. Je kunt een kind achterlaten, een broer of zus, je vader, en heel zeker een vrouw, er doen zich omstandigheden voor waarin dat allemaal goed te praten is, maar je hebt niet het recht een hond achter te laten als je daar een tijdlang voor gezorgd hebt, had hij ooit tegen hem gezegd toen hij klein was en ze nog allemaal samen in

Ipanema woonden, waar ze wel een half dozijn honden hadden gehad. Honden sluiten een deel van hun instinct voor goed af om onder de mensen te leven en ze kunnen dat nooit meer helemaal terughalen. Een trouwe hond is een verminkt dier. Het is een pact dat je niet mag ontbinden. De hond mag dat wel, hoewel dat zelden voorkomt, maar de mens heeft dat recht niet, vond zijn vader. En dus moest hij de droge hoest van Bagre verdragen. Dat doen die twee nu, zijn vader en Beta, de oude Australische herdershond die naast hem ligt, een werkelijk prachtige teef, intelligent en behoedzaam, en zo sterk en gedrongen als een everzwijn.

Hoe gaat het met je, jongen?

En die revolver? Ik bedoel dat pistool.

Je ziet er moe uit.

Ik ben ook moe. Ik ben iemand aan het trainen voor de Ironman. Een dokter. De vent is goed. Uitstekend zwemmer en de rest wordt steeds beter. Zijn fiets weegt met banden en al zeven kilo, betaal je minstens vijftienduizend dollar voor. Hij wil volgend jaar meedoen bij de voorselectie en over hooguit drie jaar deelnemen aan het WK. Dat lukt hem. Alleen is hij stinkvervelend, niet te harden soms. Ik slaap weinig, maar het is de moeite waard, want hij betaalt goed. Ik geef ook nog steeds les in het zwembad en het is me eindelijk gelukt mijn auto uit te laten deuken. Helemaal betaald. Kostte me twee mille. En verleden maand heb ik een week aan zee gezeten, bij de vuurtoren. Met Antônia, die met de rode haren. O nee, dat is waar ook, die heb jij nooit gezien. En nu is het te laat, want we kregen ruzie daar op het strand. Dat is het wel zo'n beetje, pa. En voor de rest gaat alles zijn gangetje. Waarom heb je dat pistool daar liggen?

Rode haren? Dat je daarop valt heb je van mij.

Pa.

Ik vertel je heus wel wat dat pistool daar moet. Verdorie, snap je dan niet dat ik eerst een beetje met je wil praten?

Oké.

Verdomme.

Oké, sorry.

Wil je een biertje?

Als jij er ook een neemt.

Ik neem er ook een, ja.

Zijn vader hijst zich enigszins moeizaam uit de relaxstoel. De huid van zijn armen en hals heeft de laatste jaren een permanente rode kleur gekregen en lijkt een beetje op kippenvel. Toen zijn oudere broer en hij tieners waren, trapte hij wel eens een balletje met hen, en tot ver na zijn veertigste deed hij aan fitness, maar sindsdien leidde hij vol overtuiging een zittend leven, als een soort reactie op de toenemende belangstelling van zijn jongste zoon voor uiteenlopende sporten. Hij heeft altijd gegeten en gedronken als een paard, rookte sigaretten en sigaren vanaf zijn zestiende en was dol op cocaïne en hallucinerende middelen, zodat het hem nu de nodige moeite kost zijn karkas rond te slepen. Op weg naar de keuken komt hij langs de muur aan de gangkant waar een tiental reclameprijzen hangt, in glas en geborsteld metaal ingelijste diploma's met voor het merendeel data uit de jaren tachtig, zijn toptijd als tekstschrijver. Elders in de kamer, op het mahoniehouten blad van een lage vitrinekast, staan ook nog twee trofeeën. Beta loopt achter hem aan naar de koelkast. De hond lijkt even oud als haar baas, een levende totem die hem met stille, vloeiende tred volgt. De logge gang van zijn vader langs die herinneringen aan een roemrijk beroepsverleden, het trouwe dier in zijn kielzog en de leegheid van de zondagmiddag maken een gevoel bij hem wakker dat hij vaker heeft, een onverklaarbaar gevoel dat soms, zoals nu, gepaard gaat met het beeld van iemand die paniekerig een onbenullig probleem probeert op te lossen, omdat anders het kaartenhuis van de zin van het leven instort. Hij ziet zijn vader op de smalle rand van die inspanning

gevaarlijk dicht langs het niet-bestaan zeilen. De deur van de koelkast gaat met een zuigende zucht open, er rinkelt glas en een paar tellen later is hij weer terug met de hond, lichtvoetiger nu dan eerst.

Die vuurtoren van Santa Marta, dat is toch de kant op van Laguna, hè?

Ja.

Ze wippen de kroonkurken van hun pijpjes, waarbij het koolzuur met minachtende tussenpozen ontsnapt, en klinken op niets in het bijzonder.

Ik heb er spijt van dat ik nooit meer in dat deel van Santa Catarina ben geweest. In de jaren zeventig ging iedereen daarnaartoe. Je moeder ook, voor ze mij kende. Ik nam haar mee naar het zuiden, Uruguay en zo, omdat ik het een beetje benauwd kreeg van die badplaatsen van Santa Catarina. Mijn vader is daar gestorven, in de buurt van Laguna en Imbituba. In Garopaba.

Het duurt even voordat hij beseft dat het over zijn grootvader gaat, die al voor zijn geboorte overleden is.

Opa? Je hebt altijd gezegd dat je niet wist hoe die gestorven is.

Heb ik dat?

Vaak genoeg. Dat je niet wist hoe en waar hij gestorven was.

Hmm. Zou kunnen. Ik geloof dat ik dat inderdaad heb gezegd, ja.

Is dat dan niet zo?

Zijn vader wacht even voordat hij antwoord geeft. Niet om tijd te rekken, lijkt het, maar omdat hij moet nadenken, diep in zijn geheugen moet spitten, of gewoon de goede woorden kiest.

Nee. Ik weet wáár hij gestorven is en ik weet min of meer hóé. In Garopaba was dat. Daarom ben ik altijd wat huiverig geweest om die kant op te gaan.

Wanneer?

Dat was in '69. Hij is uit de boerderij in Taquara weggegaan in... '66. Ongeveer een jaar later moet hij neergestreden zijn in Garopaba en daar heeft hij een jaar of twee gewoond, tot ze hem vermoord hebben.

Hij laat een kort lachje ontsnappen, een soort snuiven door zijn neus en zijn mondhoek. Zijn vader kijkt hem aan en glimlacht ook.

Jezus, pa. Wat zeg je nou? Hebben ze opa vermoord?

Jij hebt precies dezelfde glimlach als je opa, wist je dat?

Nee. Ik weet niet hoe zijn glimlach was. En ik weet ook niet hoe die van mij is. Dat vergeet ik, weet je wel.

Zijn vader zegt dat hij niet alleen wat zijn glimlach betreft lijkt op zijn grootvader, maar ook op een aantal andere punten, fysiek en in zijn gedrag. Dat zijn opa dezelfde neus had, smaller dan die van hemzelf. Een tamelijk breed gezicht, diepliggende ogen. Dezelfde huidkleur. Dat het indiaanse bloed van zijn grootvader de zoon had overgeslagen en bij de kleinzoon was beland. En je atletische bouw heb je heel zeker van hem, zegt zijn vader. Hij was alleen wat langer dan jij, een meter tachtig of zo. In die tijd deed niemand zo fanatiek aan sport als jij doet, maar als ik denk aan de manier waarop hij brandhout hakte, paarden temde en onkruid wiede, zou hij die triatleten van tegenwoordig mooi het nakijken geven. Dat was ook mijn leven tot mijn twintigste, denk maar niet dat ik niet weet waar ik het over heb. Ik werkte toen ik jong was samen met mijn vader op het land en was altijd onder de indruk van zijn kracht. Een keer gingen we op zoek naar een afgedwaald schaap en we vonden het dier ziek in de buurt van de omheining, bijna op het terrein van de burens. Een kilometer of drie van huis. Ik vroeg me af hoe we de wagen daar moesten krijgen om het beest te vervoeren en nam aan dat hij mij met het paard naar huis zou sturen om hem te halen, maar hij tilde het schaap op zijn

schoudera, met de poten om zijn nek, en begon te lopen. Zo'n schaap weegt veertig, vijftig kilo en je weet hoe het daar is waar wij woonden, heuvel op heuvel af en overal keien op de grond. Ik was zeventien en bood hem aan om het even over te nemen, ik wou hem helpen, maar mijn vader zei, niks ervan, het ligt net mooi en als ik het eraf haal is het nog vermoeiender, kom, doorlopen, dat is het belangrijkste, blijven lopen. Zelf had ik het waarschijnlijk niet langer dan één of twee minuten volgehouden met dat beest op mijn rug. Echt mager ben ik nooit geweest, maar jij en hij, dat is gewoon een ander ras. En jullie hebben ook hetzelfde temperament. Je opa was rustig, net als jij. Zwijgzaam, een harde werker. Hij hield niet van kletsen en zaniken, zei alleen iets als het nodig was en werd boos op anderen als ze te veel lulden. Maar daar houdt de vergelijking op. Jij wordt nooit kwaad en je gedraagt je. Je opa had een kort lontje. Een ruwe oude baas. Berucht omdat hij bij het minste of geringste zijn mes trok. Als hij ging dansen kreeg hij mot. Ik snap nog steeds niet hoe hij het klaarspeelde om altijd ruzie te krijgen, want hij dronk weinig, rookte geen shit, gokte niet en zat niet achter de vrouwen aan. Je oma ging bijna altijd met hem mee uit, en gek genoeg kon die gewelddadige kant van hem haar kennelijk niks bommen. Ze vond het leuk om hem te horen spelen. Hij was een prima gitarist. Je oma vertelde me een keer dat hij zo was omdat hij een artiestenziel had, maar het verkeerde leven had gekozen. Dat hij eigenlijk overal muziek had moeten spelen en zijn filosofische gevoelens – zo zei ze het letterlijk, ik weet het nog goed – eruit had moeten gooien in plaats van op het land te werken en te trouwen met haar, maar dat hij die kans had laten schieten toen hij nog heel jong was en daarna was het te laat, want hij was een man van strikte principes en terugkeren zou tegen die principes indruisen. Voor haar was dat de verklaring voor zijn korte lontje en voor mij snijdt dat hout, hoewel ik mijn vader nooit goed genoeg

heb gekend om daar zeker van te zijn. Ik weet alleen dat hij er te pas en te onpas op los mepte en sloeg.

Heeft hij mensen gedood?

Niet dat ik weet. Dat hij zijn mes trok betekende maar zelden dat hij er iemand mee stak. Hij deed het meer om zich te bewijzen, denk ik. Ik kan me ook niet herinneren dat hij ooit gewond thuis is gekomen. Behalve toen iemand op hem geschoten had.

Geschoten?

Ja, in zijn hand. Dat heb ik je al ooit verteld.

Verrek ja, dat klopt. Is hij toen niet een paar vingers kwijtgeraakt?

Bij een van die ruzies wierp hij zich op een vent en die vent schoot om hem af te schrikken, de kogel schampste pa's vingers. Hij verloor een stuk van zijn pink en zijn ringvinger. Van zijn linkerhand, waarmee hij tokkelde. Een paar weken later pakte hij toch zijn gitaar weer op en kort daarna speelde hij weer net zo goed of zelfs beter dan tevoren. Er waren lui die dat zeiden, dat hij beter speelde. Zelf zou ik dat niet kunnen zeggen. Hij ontwikkelde een volslagen maffe manier van tokkelen om zijn *milonga's* en *gauderuada's* te spelen. Ik geloof dat het gemis van die twee vingers nauwelijks iets uitmaakt. Ik weet het niet. Voor hem maakte het in elk geval niks uit. Wat hem echt kapotmaakte was de dood van je oma. Ze stierf aan een buikvliesontsteking toen ik achttien was. Het leven is nooit meer hetzelfde geweest, voor hem niet en ook voor mij niet.

Zijn vader pauzeert even en neemt een slok bier.

Zijn jullie na oma's dood meteen weggegaan van de boerderij?

Nee, we hebben daar nog een tijdje gewoond. Een jaar of twee. Maar het begon wel allemaal vreemd te worden. Je opa was heel verknocht aan je oma. Hij was de trouwste man die ik ken. Tenzij hij heel discreet te werk ging, geheimen had...

maar dat was onmogelijk in zo'n streek, een klein stadje waar iedereen alles wist. Alle vrouwen waren stapel op je opa. Die beresterke man, voor de duivel niet bang, puike gitarist. Ik weet dat omdat ik ook naar het dansen ging en alle vrouwen, getrouwd en vrijgezel, om hem heen zag zwermen. En moeder praatte er ook over met haar vriendinnen. Hij had de grootste minnaar uit de streek kunnen zijn en was bijna waanzinnig trouw. Het stikte van de blonde vrouwtjes die maar wat graag wilden, die uit waren op een avontuurtje. Zelf maakte ik daar gretig gebruik van. En mijn vader mopperde op me. Zei dat ik net een varken was dat zich in de modder wentelde. Heb je ooit een varken gezien dat zich in de modder wentelt? Dat is het toppunt van geluk. Maar de moraal van je opa had die wezenlijke trek, op het maniakale af, dat een man een vrouw moest vinden die van hem hield en dan voorgoed voor haar moest zorgen. Hoe vaak ik dat niet heb moeten aanhoren. Toen moeder nog leefde, had ik er zelfs bewondering voor, maar ook na haar dood bleef hij een absurd gevoel voor trouw cultiveren dat nergens meer op gebaseerd was. Het was niet echt rouw, want het duurde niet lang of hij struinde weer dansavonden en barbecuefeesten af met zijn gitaar en zijn knokpartijen. Hij begon ook meer te drinken. De vrouwen vlogen op hem af als vliegen op stroop, en geleidelijk aan accepteerde hij er ook wel eens een, maar in het algemeen bleef hij mysterieus kuis. Er speelde iets wat ik nooit heb begrepen en ook nooit zal begrijpen. En we begonnen uit elkaar te groeien. Niet daarom natuurlijk, hoewel onze opvattingen over hoe om te gaan met de vrouwtjes wel botsten. Maar we kregen vaker ruzie.

Ben je toen naar Porto Alegre verhuisd?

Ja. Dat was in '65. Ik was net twintig geworden.

Maar waar maakten jullie dan ruzie over? Vertel eens.

Nou ja... dat zou ik eigenlijk niet echt weten. Er was wel iets principiële, namelijk dat hij vond dat ik een nietsnut was die

alleen maar achter de vrouwen aan zat. Dat ik helemaal niets wilde van het leven en dat ik niets moest hebben van de boerderij, werken of morele of religieuze instellingen van welke aard dan ook. Waar hij volkomen gelijk in had, hoewel hij enigszins overdreef in de kijk die hij op me had. Ik geloof dat hij er op een bepaald moment gewoon van baalde en het geduld niet meer had om mij de les te lezen. Zo'n vagebond was ik nou ook weer niet, maar je opa... Nou ja. En toen kwam de dag waarop ik zelf kennismaakte met dat korte lontje van hem. Met als resultaat dat hij me wegstuurde naar Porto Alegre.

Sloeg hij je?

Zijn vader gaf geen antwoord.

Laat ook maar.

Laten we zeggen dat we elkaar een paar tikken verkochten. Och wat, het doet er ook allemaal geen bal meer toe. Ja, hij gaf me een pak slaag. Gewoon, een aframmeling. En de dag daarna bood hij zijn excuses aan, maar hij zei erbij dat hij me naar Porto Alegre zou sturen en dat dat beter voor mij was. Ik kende Porto Alegre van de paar keer dat ik er geweest was en wist toen al dat hij gelijk had. Ik heb me hier vanaf de eerste dag geweldig gevoeld. Ik heb techniek gedaan en na anderhalf jaar had ik al een eigen drukkerij in Azenha. Binnen drie jaar verdiende ik goed met reclameteksten schrijven voor schokdempers, koekjes, bouwprojecten, noem maar op. U wist niet dat het leven zo mooi kon zijn.

Hij lacht.

Hi. Ha. Heerlijk! Dat soort dingen.

Ja. Maar opa hebben ze vermoord.

Zo is dat. Tenminste, het is een wat wazig verhaal en een groot deel heb ik uit de tweede hand. Ik weet niet wat er precies gebeurd is en misschien is er wel helemaal niets specifiek gebeurd waarom hij het deed, maar ongeveer een jaar na mijn verhuizing naar de stad is je opa weggegaan van de boerderij.

Dat kwam ik pas aan de weet toen hij me belde. Vanuit het buitenland. Hij zat in Argentinië. In een of ander afgelegen gat waar ik me de naam niet eens van kan herinneren. Hij zei dat hij alleen wat rond wou trekken, maar aan het eind van het gesprek liet hij doorschemeren dat hij voorgoed weggegaan was, dat hij af en toe van zich zou laten horen en dat ik me geen zorgen hoefde te maken. Dat deed ik ook niet. Tenminste, niet veel. Ik herinner me dat ik dacht dat als hij uiteindelijk ergens in een negorij zou sterven door een steekpartij, zoals dat personage uit dat verhaal van Borges, 'Het zuiden', dat niets gepaster zou zijn dan dat. Tragisch maar gepast. Nou ja. Ik dacht ook dat er vast wel een vrouw in het spel zou zijn, dat wil zeggen, negennegentig procent kans dat dat zo was, want er zit altijd een vrouw achter zulke dingen, en als dat klopte, was het iets goeds. En in de loop van het daaropvolgende jaar belde hij me maar drie keer, als ik het wel heb. Een van die keren vanuit Uruguaiana. Een andere keer uit een dorp in Paraná. Toen verdween hij ongeveer een halfjaar en toen hij opnieuw belde, zat hij in Garopaba, een vissersdorp in Santa Catarina. En ook al weet ik niet meer precies waar het over ging in dat gesprek, ik weet nog wel dat ik het gevoel had dat er iets aan hem veranderd was. Iets jeugdigs in zijn stem, dingen die hij zei, op het onbegrijpelijke af. De beschrijving die hij me van de plaats gaf, geen touw aan vast te knopen. Ik kan me maar één detail herinneren, iets wat met pompoenen en haaien te maken had. Ik dacht dat die ouwe gek geworden was of, nog ongelooflijker, zich tussen hippies had gemengd en hasjthee had gedronken of zoiets. Maar wat hij bedoelde was dat hij de vissers haaien had zien vangen door gekookte pompoen in zee te gooien. De haaien vraten die pompoen op en die begon dan te gisten en op te zwellen in hun maag, tot ze barstten. En ik zei, interessant pa, fantastisch, pas goed op jezelf, en toen zei hij dag en hing op.

God zeg.

En hij belde niet meer. Ik begon me op den duur toch zorgen te maken. Een paar maanden later, waarin ik niets van hem had gehoord, stapte ik een keer in het weekend op mijn motor, de 50-cc Suzuki die ik toen had, en reed naar Garopaba. Acht uur rijden over de BR-101, tegen de wind in. Pas op, we hebben het wel over 1967. Het laatste stuk van de afslag naar Garopaba bestond uit twintig kilometer verharde zandweg, maar hier en daar was het gewoon rul zand, en onderweg zag je alleen een stuk of wat boerderijtjes en heuvels en bos. De mensen, als je al het geluk had iemand tegen te komen, hadden geen schoenen aan hun voeten en op elke brommer of streekbus zag je vijf ossenwagens. Het dorp had naar het leek niet meer dan duizend inwoners en toen ik bij het strand kwam, was er niet veel meer beschaving te zien dan het krijtwitte kerkje op de helling en de keten en boten van de vissers. De kern lag rond de traankokerij en hoewel ik er niets van heb gezien werd daar aan walvisvangst gedaan. Ze waren bezig met het verharden van de eerste straten en het nieuwe marktplein was net klaar. Rond het dorp lagen losse huizen en boerderijtjes verspreid en in een van die boerderijtjes vond ik je opa, na links en rechts gevraagd te hebben. O, Gaudério, zei een dorpeling. Onder die bijnaam kenden ze hem, losbol. Ik ging dus achter Gaudério aan en kwam erachter dat je opa in een soort miniatuurmodel van de oude familieboerderij was getrokken, op zo'n vijfhonderd meter van het strand. Hij had een oud paard, een stel kippen en een moestuin die een groot deel van het terrein in beslag nam. Hij verdiende wat geld door te werken voor anderen en kon het goed vinden met de vissers. Daarnaast verzamelde hij palmbladeren, butiapalmen, die gebruikt werden als matrassvulling. Hij droogde de bladeren in de zon en verkocht ze aan de stromakers. Voor hij een huis had gevonden had hij geslapen in de vissersketen. Ik kon me mijn vader niet voorstellen in